

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

اهدای خون، تداوم جریان زندگی در قلب جامعه

به مناسبت ۹ مرداد روز ملی اهدای خون

فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فریفته هدایتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	مقدمه
۳	چرا اهدای خون ضرورت دارد؟
۵	مزایای اهدای خون برای اهداکننده:
۵	کلام آخر

بسمه تعالی

«آن که انسانی را زنده نگه دارد، مانند آن است که همه انسان‌ها را زنده نگه می‌دارد». (آیه ۳۴ سوره مائده)

مقدمه

امروزه با وجود پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه علم پزشکی، هنوز هیچ‌گونه جایگزین مصنوعی برای خون ساخته نشده است و فقط خونی که انسان‌های نیکوکار اهدا می‌کنند، می‌تواند جان انسان‌های نیازمند را نجات دهد و هنوز هم نقش کلیدی اهداکنندگان خون در ارتقای سلامت جهان و نجات جان انسان‌ها نقشی بی‌بدیل است. نخستین بار در قرن هفدهم پزشکی فرانسوی اقدام به انتقال خون به بدن انسان کرد. اولین تزریق خون در کشور ما به سال‌های ابتدایی دهه ۲۰ هجری شمسی بر می‌گردد که بیمارستان‌های ارتش و جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران، نخستین مراکزی بودند که به صورت نظام‌مند خون اهداکنندگان را جمع‌آوری می‌کردند. با آگاهی از ارزش این ماده حیاتی برای نجات جان بیماران و افزایش تجویز آن در مراکز درمانی و ناکافی بودن خون‌های جمع‌آوری شده از اهداکنندگان برای رفع نیازهای بیمارستانی، به تدریج واسطه‌ها با تأسیس بنگاه‌هایی اقدام به خرید خون کردند و با پرداخت مبالغ اندکی، خون مردم (اغلب بی‌بضاعت) را خریداری و با بهای بیشتری به بیمارستان‌ها می‌فروختند. خون‌های خریداری شده بدون کمترین بررسی سلامت و کیفیت وارد مراکز درمانی می‌شد. عوارض ناشی از این امر به ارائه طرحی برای تأسیس یک سازمان مستقل با وظیفه ساماندهی سیستم تأمین خون و تهیه و تولید فرآورده‌های خونی، غربالگری خون‌های دریافتی از اهداکنندگان و رساندن خون سالم به بیماران نیازمند، منجر شد. این طرح با پیشنهاد دکتر علاء، استاد خون‌شناسی دانشگاه تهران، و پشتیبانی وزیر بهداری وقت با ماده واحده‌ای از تصویب مجلس گذشت و در نهم مرداد ۱۳۵۳ سازمان ملی انتقال خون ایران تأسیس شد.^۱ به تدریج پایگاه‌های انتقال خون در شهرهای مختلف دایر شد. در ۱۳۶۳ سازمان ملی انتقال خون به وزارت بهداری منتقل و سازمان انتقال خون ایران نامیده شد.

چرا اهدای خون ضرورت دارد؟^۲

خون سالم، نجات دهنده زندگی است. همه روزه، در سراسر جهان بسیاری از افراد به خون و فرآورده‌های خونی نیاز دارند، به طوری که:

^۱ . پایگاه اطلاع رسانی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. <https://www.nlai.ir>

^۲ پایگاه اطلاع رسانی روابط عمومی سازمان انتقال خون ایران.

-از هر سه نفر مردم دنیا، یک نفر در طول زندگی احتیاج به تزریق خون و فرآورده های خونی پیدا می کند.
 -در سراسر جهان هر سال ۶۰۰ هزار مادر در اثر پیامدهای حاصل از حاملگی جان خود را از دست می دهند که حدود ۲۵ درصد از این مرگ ها به خاطر از دست دادن خون است و بسیاری از این زنان اگر خون سالم در اختیارشان قرار می گرفت زنده می ماندند.
 -در هر ثانیه یک نفر از ساکنان کره زمین از همه سنین و تمام نژادها برای ادامه حیات به انتقال خون نیاز دارند.

برخی موقعیت ها که در آن نیاز مبرم به خون و فرآورده های خونی پیدا می شود عبارتند از:

- هنگام بروز حوادث و سوانح از جمله تصادفات رانندگی، سوختگی ها و اعمال جراحی
- خانم های باردار در حین زایمان
- نوزادان و به خصوص نوزادان نارس که به زردی دچار می شوند
- بیماران مبتلا به سرطان که تحت شیمی درمانی یا اشعه درمانی قرار دارند
- بیماران تالاسمی و هموفیلی که برای بهره مندی از یک زندگی نسبتاً طبیعی برای تمامی عمر به شکل منظم خون یا فرآورده های خون دریافت نمایند.

نیاز مداوم و روبه افزایش به خون و فرآورده های خونی

در حال حاضر، با وجود پیشرفت های چشمگیر در زمینه علم پزشکی هنوز هیچ گونه جایگزین مصنوعی برای خون ساخته نشده است و فقط خونی که توسط انسان های نیکو کار اهدا می شود، می تواند جان انسان های دیگر را از مرگ نجات بخشد. حوادث و سوانح و آسیب های ناشی از کار و سبک زندگی دور از طبیعت در دنیای مدرن و آسیب پذیری در مقابل بیماری های گوناگون این عصر نیز نیاز مداوم و روبه افزایش به خون و فرآورده های خونی را به دنبال دارد.

دلایل اهمیت و جایگاه ویژه اهدای خون

نبود جایگزین مناسب برای خون

محدود بودن مدت زمان نگهداری خون و فرآورده های خونی

همیشگی بودن نیاز به خون و فرآورده های خون

روند فزاینده نیاز به خون و فرآورده های خونی در پی توسعه روش های تشخیص و امکانات درمانی بیماران خاص

روند فزاینده نیاز به خون و فرآورده های خونی در پی ابداع اقدامات درمانی مبتنی بر فناوری های نوین درمانی

مزایای اهدای خون برای اهداکننده^۱:

اهدای خون علاوه بر اجر دنیوی و اخروی نجات جان انسانها، برای خود اهداکننده مزایایی دارد که عبارتند از:

کمک به سلامتی اهداءکننده با انجام معاینات پزشکی و کشف بیماری های نهفته
کاهش بیماری های قلبی، عروقی و سکته قلبی، مغزی
کاهش اضطراب و ایجاد احساس پویایی و تعهد فردی
فعال شدن مراکز خون ساز بدن
تعیین گروه بندی RH و ABO خون
انجام آزمایش های ایمنی از نظر بیماری های ایدز، هپاتیت B و C و سیفلیس.

کلام آخر

ایران از کشورهای موفق در زمینه اهدای مستمر خون است به طوری که ۶۰ درصد اهداکنندگان خون در کشورمان اهداکننده مستمر هستند. سالانه در کشور ۲,۵ میلیون نفر برای اهدای خون مراجعه می کنند که از این تعداد مراجعه حدود دو میلیون واحد خون اهدا می شود^۲. فرهنگ اهدای خون در کشور از زمان جنگ تحمیلی نهادینه شد.

در حالی که اهدای خون در دنیا به سه شیوه: الف) اهدا پولی ب) اهدا جایگزین (فامیلی) ج) اهدا داوطلب بدون چشم داشت مادی (داوطلبانه) انجام می شود، از زمان تاسیس سازمان انتقال خون ایران، هرگز اهدا پولی وجود نداشته است. و حتی یکی از دستاوردهای مهم سازمان انتقال خون کشورمان در سال های اخیر، موفقیت در دستیابی به اهدای خون ۱۰۰ درصد داوطلبانه و حذف خون جایگزین بوده است. به نحوی که از سال ۱۳۸۶ میزان استفاده از خون جایگزین به صفر رسیده است و در حال حاضر ایران یکی از ۱۰ کشور آسیایی است که موفق به حذف خون جایگزین شده است.

^۱ روز اهدای خون، مجله اشارات، مرداد ماه ۱۳۸۹، شماره ۱۳۵

^۲ کمیابترین گروه خونی در کشور/سهم گروه های سنی از اهدای خون، ایسنا، ۹۹/۳/۲۴